

Opmerkelijk

Tekst: Dick Groenendijk

In de loop van 2004 kwamen bij De Vlinderstichting stapels formulieren en elektronische bestanden met waarnemingen binnen. De verwerking daarvan kost altijd heel wat tijd. Dat komt ten dele doordat de vrijwillige waarnemers in Nederland steeds meer waarnemingen doen en insturen. In 2003 bijvoorbeeld, natuurlijk wel een handje geholpen door het mooie weer, hebben we tot nu toe meer dan 140.000 waarnemingen van vlinders binnen gekregen (een recordjaar!) en de verwachting is dat ook in 2004 de 100.000 waarnemingen ruim worden gepasseerd. Een greep uit een aantal opvallende meldingen.

Dagvlinders Het lijkt erop dat de koningspage steeds vaker in Nederland wordt gezien. Tussen alle waarnemingen die we over 2004 binnenkregen, zat nog een aantal nabrander-tjes uit 2003. De meest bijzondere hiervan waren twee koningspages: een werd er gefotografeerd op Verbena in een tuin in Sittard op 16 september 2003. Een ander exemplaar werd waargenomen op 9 juli 2003 in Rotterdam. Tussen alle formulieren door kregen we overigens ook prachtige foto's van een keizersmantel die op 2 en 3 augustus 2004 aanwezig was op verschillende bloeiende planten in een tuin in Elspeet. In het augustusnummer werd een overzicht gegeven van de waarnemingen van de grote vos die in het voorjaar van 2004 waren gezien. Dat was echter niet volledig, want er ontbrak er minstens één. Een zeer gehavend exemplaar werd op 30 april 2004 gefotografeerd in de duinen van Texel. De vlinder mist bijna de gehele rechterachtervleugel, maar ondanks de beschadigingen is hij goed te herkennen.

Nachtvlinders Erg spannend was het bericht van een oleanderpijlstaart (*Daphnis nerii*) die tussen 23 en 27 oktober in de tuin van de familie Jetten in Guttecoven (Limburg) heeft gezeten. Ook dit kun je gerust bestempelen als een niet alledaagse ontmoeting, want de oleanderpijl-

staart is een erg zeldzame trekvlinder die lang niet alle jaren in Nederland opduikt; veel waarnemingen worden gedaan in kassen of ergens waar veel planten geïmporteerd of gekweekt worden. Heel opmerkelijk was het bericht van Adri Remeus uit de duinen bij Wassenaar: "Op 13 oktober jl. zag ik, bij zonnig weer en 16°C, tot mijn niet geringe

De zeldzame oleanderpijlstaart, gefotografeerd in Guttecoven (L).

René Manger

Een bijzonder plaatje, deze met ijs berijpte noordse winterjuffer!

verbazing een sint-jansvlinder (*Zygaena filipendulae*) fouragerend op herfstaster." Normaal gesproken vliegt de sint-jansvlinder in een generatie van circa half juni tot eind augustus, dus een waarneming in oktober is daarmee wel typisch. Maar de oktobermelding uit de duinen bij Wassenaar staat niet helemaal op zichzelf. Er zijn nog een paar oktobermeldingen en het lijkt erop dat deze soort in incidentele gevallen een partiële tweede generatie kan voortbrengen. De laatste datum tot nu toe was 10 oktober en 13 oktober is dus wel een aanscherping van het record.

Winterjuffers, het vervolg Eerder heeft op de achterkant van Vlinders het onderzoek naar de noordse winterjuffer (*Sympecma paedisca*) aandacht gekregen. Ook in 2004 zijn er weer spectaculaire ontwikkelingen te melden. Zo ving René Manger op 6 november twee gemerkte exemplaren van de noordse winterjuffer op het Uffelter Binnenveld in het zuidwesten van Drenthe. Deze exemplaren bleken afkomstig van het op 20 kilometer afstand gelegen natuurreservaat de Lindevallei in Friesland. Ze waren daar op 2 oktober van hetzelfde jaar gemerkt. Voor zover bekend zijn dit de grootste afstanden die door een gemerkte winterjuffer bewezen zijn afgelegd. Verder zijn er nu niet alleen in de Weerribben waarnemingen van overwinterende noordse winterjuffers gedaan, maar ook, door verschillende waarnemers, in Drenthe. De foto's van volledig met ijs berijpte noordse winterjuffers spreken enorm tot de verbeelding! ■